Y 3 'C' o ran sbwriel a thipio anghyfreithlon

Mae'r cynllun gweithgaredd hwn yn amlygu mor bwysig yw rheoli ein hadnoddau naturiol yn gynaliadwy, gan ganolbwyntio ar yr effaith y gall sbwriel a thipio anghyfreithlon ei chael ar yr amgylchedd, ar gymunedau ac ar yr economi.

Diben Cyfoeth Naturiol Cymru yw rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy yn ei holl waith. Golyga hyn ofalu am aer, tir, bywyd gwyllt, planhigion a phridd i wella lles Cymru, a darparu gwell dyfodol i bawb.

Amcanion

Erbyn diwedd y gweithgaredd hwn bydd y dysgwyr yn gallu:

- **Cyflwyno gwybodaeth am yr hyn sy'n creu sbwriel a thipio anghyfreithlon, y canlyniadau a/neu ffyrdd o gyfyngu ar hyn.**
- **Trafod y pethau amrywiol sy'n creu sbwriel a thipio anghyfreithlon, y canlyniadau amrywiol, a'r hyn y gellir ei wneud i gyfyngu arnynt.**

Amser sydd ei angen ar gyfer y gweithgaredd:

45 munud

Maes cwricwlwm

ADCDF
Daearyddiaeth

Lleoliad

Unrhyw amgylchedd awyr agored neu gellir ei addasu i'r tu mewn

Email: addysg@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

www.cyfoethnaturiol.cymru

Noddir gan Lywodraeth Cymru
Sponsored by Welsh Government

Cysylltiadau â’r cwricwlwm

CA2 ADCDF
Treuliant a gwastraff

Bod gwastraff yn gallu achosi llygredd
O ble ddaw’r pethau y mae pobl yn eu defnyddio ac i ble maen nhw’n mynd

CA2
Astudio Daearyddiaeth

Byw yn fy myd: gofalu am leoedd ac amgylcheddau a phwysigrwydd bod yn ddinesydd byd-eang

CA3 ADCDF
Treuliant a gwastraff

Datblygu ymdeimlad o gyfrifoldeb am ddatblygu cynaliadwy
Gwerthfawrogi’r camau sy’n ofynnol i leihau eu hôl troed ecolegol eu hunain a lleihau gwastraff

CA3
Astudio Daearyddiaeth

Dinasyddion y dyfodol: materion byw’n gynaliadwy yng Nghymru ac yn y byd ehangach, a chyfrifoldebau bod yn ddinesydd byd-eang

Cyfarpar ac adnoddau

- **Cardiau adnodd: y 3 ‘C’**
- **Taflen wybodaeth: y 3 ‘C’**

Beth i’w wneud

- Y *cardiau Adnodd: 3C’s* Rhennir y 3 ‘C’ yn dair set: **sef creu, canlyniadau a chyfyngu**
  - Mae pob set yn cynnwys:
    - -1 cerdyn creu, canlyniad neu gyfyngu
    - -3 cerdyn gwybodaeth cysylltiedig
    - -1 cerdyn herio
- Rhannwch y dysgwyr yn dri grŵp a dyrannu un o’r cardiau canlynol i bob grŵp:
  - **- Creu sbwriel a thipio anghyfreithlon**
  - **- Canlyniadau sbwriel a thipio anghyfreithlon**
  - **- Cyfyngu ar sbwriel a thipio anghyfreithlon**
- Rhaid i bob grŵp gasglu’r tri cherdyn gwybodaeth sy’n gysylltiedig â’r pwnc a ddyrannwyd iddo
- Gellir gwasgaru’r cardiau ar y llawr, eu cuddio mewn ardal benodol neu eu dosbarthu ar hyd llwybr. Rhaid i’r dysgwyr sicrhau bod y cardiau llun / gwybodaeth a gasglant yn cyd-fynd â’u cerdyn.
- Sicrhewch fod gan bob grŵp y cardiau cywir cyn symud ymlaen i gwblhau’r ‘cerdyn herio’.
- Cerdyn herio: Yr her wedyn yw defnyddio amrywiaeth o ddeunyddiau naturiol – mwd, dail, cerrig, brigau, mwsogl ac ati, i greu portread / model i gynrychioli pwnc y grŵp, h.y. dangos rhai o’r pethau sy’n creu sbwriel a thipio anghyfreithlon, y canlyniadau neu ffyrdd o gyfyngu arnynt. Anogwch y dysgwyr i fod yn greadigol i sicrhau bod y portread / model yn adlewyrchu eu cardiau. Un opsiwn arall fyddai llunio poster i ddarlunio eu pwnc.
- Ar ôl cwblhau’r eitemau, gwahoddwch bob grŵp i gyflwyno ei fodel, gan egluro’r hyn y mae’n ei arddangos am y pwnc. Mae’n ddoeth gadael i’r grŵp canlyniadau fynd yn gyntaf ac yna’r grŵp creu ac yn olaf y grŵp cyfyngu ar sbwriel a thipio anghyfreithlon.

Awgrymu cwestiynau allweddol

- Beth yw tipio anghyfreithlon?
- Yn eich barn chi, pam mae pobl yn gollwng sbwriel ac yn tipio gwastraff yn anghyfreithlon?
- Beth allem ei wneud i gyfyngu ar sbwriel?

Addasu at wahanol anghenion/galluoedd

Llai galluog:

- Gwneud i bob un o'r 3 set ddilyn cod lliw, fel ei bod yn haws grwpio'r cardiau gyda'i gilydd.
- Creu poster yn lle gwneud model 3D.
- Arweinydd y grŵp i egluro pob cerdyn gwybodaeth cysylltiedig.
- Lleihau nifer y cardiau gwybodaeth cysylltiedig.

Mwy galluog:

- Dysgwyr i ganfod a rhannu cardiau yn dri grŵp heb gymorth oedolyn.
- Gallai'r grwpiau arddangos y llif rhwng cerdyn creu, canlyniad a chyfyngu dethol ac egluro sut maent yn gysylltiedig, drwy fodel, llun, neu bortread byr drwy chwarae rôl.
- Trafod atebion a chamau posibl y gallai unigolion / grwpiau eu cymryd.

Gweithgaredd dilynol/estyniad

- Rhowch gynnig ar weithgareddau gwastraff eraill:
  - Lloffion papur newydd
  - Dal tipiwr anghyfreithlon
  - A wyddech chi...?
  - Sbwriel hirhoedlog

Gwybodaeth ychwanegol

Gweler *Taflen Wybodaeth: y 3 'C'*

Os oes arnoch angen y cyhoeddiad hwn mewn fformat arall, er enghraifft, mewn print bras neu mewn iaith arall, cysylltwch ag:
ymholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk **0300 065 3000**

www.cyfoethnaturiol.cymru

FSC® www.fsc.org FSC® C-115912
Arwydd o Goedwigaeth Gyfrifol
The mark of responsible forestry
Mae coetiroedd Llywodraeth Cymru wedi'u hardystio'n unol â rheolau'r Forest Stewardship Council®
Welsh Government woodlands have been certified in accordance with the rules of the Forest Stewardship Council®
FSC www.fsc.org RECYCLED Paper made from recycled material FSC® C008921
Argraffwyd ar bapur Revive Offset wedi'i ailgylchu 100%
Printed on Revive offset 100% recycled paper
NRWRC000